



NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Olsztynie

LOL.410.013.02.2020

Piotr Grzymowicz,
Prezydent Olsztyna
Urząd Miasta Olsztyna
Plac Jana Pawła II, 10-101 Olsztyn

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/090 Realizacja kompleksowego programu wsparcia dla rodzin „Za życiem”

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Olsztynie
ul. Artyleryjska 3e, 10-165 Olsztyn
T +48 89 678 82 00, F +48 89 678 82 30
lol@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-69, 10-950 Olsztyn

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miasta Olsztyna, Plac Jana Pawła II, 10-101 Olsztyn (dalej: Urząd lub Miasto).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Piotr Grzymowicz – od 2009 r. Prezydent Olsztyna.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Tworzenie warunków pobytowych i mieszkaniowych.2. Wspieranie zatrudnienia osób niepełnosprawnych, ich opiekunów, członków rodzin opiekujących się osobą niepełnosprawną oraz aktywizowanie osób bezrobotnych celem wsparcia opiekunów osób niepełnosprawnych w realizacji codziennych obowiązków domowych.
Okres objęty kontrolą	Lata 2017-2020 (I półrocze), z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeżeli miały one związek z przedmiotem kontroli lub są niezbędne dla celów porównawczych.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Edyta Piskorz-Zabujść – specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOL/118/2020 z dnia 30 listopada 2020 r.2. Waldemar Żarnoch – specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOL/100/2020 z dnia 14 października 2020 r.3. Piotr Stupienko – doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LOL/99/2020 z 14 października 2020 r.4. Justyna Lis – starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOL/117/2020 z dnia 30 listopada 2020 r. <p style="text-align: right;">(akta kontroli str. 1-14)</p>

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA
Uzasadnienie
oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Miasta w badanym zakresie. W Urzędzie, w okresie objętym kontrolą, prawidłowo realizowano założenia Programu „Maluch+”. Podejmowano bowiem działania, które były zgodne z zapisami tego programu jak i z umowami, zawartymi z Wojewodą Warmińsko-Mazurskim, udzielenie na ten cel dotacji celowych. We właściwy sposób realizowano również zadania związane z działaniem 3.2. „Rozwój sieci ŚDS, w tym rozwój bazy całodobowej w jednostkach już funkcjonujących i rozszerzenie typów ŚDS – sprzężone niepełnosprawności oraz osoby ze spektrum autyzmu”. Podejmowano także szereg działań zbieżnych z celami Programu „Za życiem”³ (działanie 3.3, 3.4, 6.2.), pomimo braku chętnych do wzięcia udziału w tym programie. Dotyczyły one w szczególności wspierania zatrudnienia osób niepełnosprawnych i ich prawnych opiekunów oraz

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200 (dalej: ustawa o NIK).

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Uchwała Nr 160 Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2016 r. (M.P. poz. 1250), dalej: Program „Za życiem”.

aktywizowania osób bezrobotnych celem wsparcia opiekunów osób niepełnosprawnych w realizacji codziennych obowiązków domowych, m.in. poprzez rozpowszechnianie informacji o takiej możliwości, aktualizację zapisów regulaminów bądź wymaganych formularzy.

Miasto poszerzyło również bazę mieszkaniową przeznaczoną do wykorzystania m.in. przez uprawnione osoby niepełnosprawne. Zrealizowane w tym zakresie zadania były zbieżne z założeniami i celami Programu „Za życiem”, określonymi w działaniach 4.1-4.4. Jednakże ich realizacja nie odbywała się przy wsparciu finansowym z Programu „Mieszkanie+”, a z wykorzystaniem środków własnych z budżetu Miasta oraz środków pozyskanych z innych źródeł, m.in. z budżetu Unii Europejskiej i Banku Gospodarstwa Krajowego. Stwierdzono również, że w związku z brakiem zgłaszania potrzeb w zakresie zabezpieczenia odpowiednich warunków mieszkaniowych uczennicom w ciąży (działanie 1.5. Programu „Za życiem”), Miasto nie zabezpieczyło, jak wskazywały założenia tego programu pomieszczenia (np. w bursie lub internacie), w którym zapewnione miały być maksymalnie komfortowe warunki pobytu uczennicy do czasu urodzenia dziecka. Realizowało jednak inne założenia działania 1.5., których celem było umożliwienie takiej uczennicy kontynuowania nauki, m.in. poprzez uzyskanie ewentualnej pomocy medycznej i socjalnej, dobór formy dalszej nauki czy możliwość umieszczenia takiej osoby w innych placówkach organizacyjnych, tj. Ośrodka Wsparcia dla Matek z Małoletnimi Dziećmi i Kobiet w Ciąży lub Ośrodka Wsparcia i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

1. Tworzenie warunków pobytowych i mieszkaniowych

1.1. W okresie objętym kontrolą na terenie Miasta Olsztyna funkcjonowało od 24 do 30 żłobków (w tym cztery prowadzone przez Miasto) oraz od czterech do trzech niepublicznych klubów dziecięcych (Miasto w tym okresie nie prowadziło klubów dziecięcych). W placówkach miejskich nie zatrudniano opiekunów dziennych.

W latach 2017-2019 Miasto przekazywało środki na dofinansowanie miejsc w niepublicznych żłobkach i klubach dziecięcych oraz wynagrodzeń opiekunów dziennych w tych placówkach. Kwota dofinansowania była równa w przypadku dzieci niepełnosprawnych i pełnosprawnych i wynosiła łącznie: 1 114,9 tys. zł w 2017 r., 1 422,6 tys. zł w 2018 r. oraz 1 983,5 tys. zł w 2019 r. W 2020 r., ze względu na sytuację finansową, Miasto wstrzymało dofinansowywanie miejsc w niepublicznych żłobkach i klubach dziecięcych oraz wynagrodzeń opiekunów dziennych.

(akta kontroli str. 15)

W latach 2011, 2013, 2014 oraz 2016, Miasto korzystało ze wsparcia Programu Maluch+, w ramach którego utworzono 23 nowe miejsca⁵ w żłobkach miejskich. W okresie tym nie obowiązywał jeszcze Program „Za życiem”. Jak podał Zastępca Prezydenta Miasta, dzięki pozyskaniu dodatkowej powierzchni w poszczególnych żłobkach miejskich, aplikując o środki z Programu „Maluch+”, można było zwiększyć liczbę miejsc w istniejących już grupach żłobkowych. W kolejnych latach, tj. po 2016 r. z uwagi na fakt, że nie można było zwiększyć powierzchni zajmowanej przez żłobki miejskie, aplikowano o środki z tego programu z przeznaczeniem na funkcjonowanie miejsc utworzonych w poprzednich edycjach Programu „Maluch+”.

⁴ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁵ Utworzono łącznie 23 miejsca, w tym trzy miejsca w Żłobku nr 1, po pięć miejsc w żłobkach nr 2 i 3 oraz 10 miejsc w Żłobku nr 4.

Dodał również, że w związku z tym, że corocznie do naboru na wolne miejsca żłobkowe w miejskich placówkach zgłasza się dużo większa liczba chętnych niż liczba wolnych miejsc, grupę docelową tego programu zdiagnozowano na podstawie wniosków złożonych w naborze do placówek przez rodziców/opiekunów prawnych dzieci, które miały zostać objęte opieką żłobkową, a ze względu na brak miejsc nie zostały przyjęte.

W latach 2017-2020 (I półrocze) Miasto złożyło cztery wnioski⁶ o środki finansowe z Programu „Maluch+” na miejsca utworzone w poprzednich edycjach programu. Zastępca Prezydenta wskazał, że 23 dzieci z grupy docelowej mogło zostać objęte ww. wnioskami dotacyjnymi. W przypadkach tych występowało o środki m.in. na wykonanie prac remontowych, zakupy materiałów i wyposażenia oraz wynagrodzenia personelu wraz z pochodnymi. Wszystkie wnioski złożone przez Miasto w ww. latach zostały ocenione pozytywnie i uzyskano dofinansowanie z Programu „Maluch+”. Utworzone ww. miejsca nie były przeznaczone dla dzieci z niepełnosprawnością, w szczególności dla dzieci z grupy docelowej określonej w Programie „Za życiem”, ponieważ jak wskazał Zastępca Prezydenta Miasta, były to dodatkowe miejsca zorganizowane w już funkcjonujących grupach żłobkowych. Wyjaśnił, że utworzenie nowych miejsc ze wsparciem z tego programu, związane było z możliwością powiększenia metrażu sal, z których już korzystały poszczególne grupy żłobkowe. Dodał, że utworzenie miejsc dla dzieci z niepełnosprawnością lub wymagających szczególnej opieki wiązało się ściśle z ustawową koniecznością zwiększenia zatrudnienia w grupie, w której przebywało dziecko z orzeczeniem o niepełnosprawności. Podał, że na taką grupę przypada jeden opiekun na pięcioro dzieci, a w grupie dzieci zdrowych – jeden opiekun na ośmioro dzieci. W związku z tym, że nowe miejsca utworzono w trakcie roku budżetowego, podczas którego funkcjonował plan finansowy jednostki przyjęty uchwałą budżetową i nie było możliwości zwiększenia wydatków na wynagrodzenia dodatkowych opiekunek postanowiono, że na etapie składania wniosku aplikacyjnego do Programu „Maluch+”, nowe miejsca nie będą tworzone dla dzieci z niepełnosprawnością. Zastępca Prezydenta wyjaśnił również, że program ten jest programem rocznym, a środki na funkcjonowanie utworzonych miejsc można pozyskać w ramach konkursu, natomiast wysokość środków otrzymywanych w jego kolejnych edycjach, co roku się zmniejszała i np. w 2011 r. była to kwota 400 zł miesięcznie na jedno miejsce, w 2020 r. było to 135 zł miesięcznie na jedno miejsce, a w 2021 r. jest to zaledwie 81 zł na jedno miejsce. Zatem koszty funkcjonowania takich miejsc ponosi w znacznej wysokości podmiot prowadzący żłobek.

Miasto prawidłowo realizowało zadania w ramach Programu „Maluch+”, zapewniono minimalny okres funkcjonowania miejsc dofinansowanych z programu, zgodnie z zapisami programu oraz zawartą umową oraz prowadzono wyodrębnioną ewidencję księgową dla poszczególnych źródeł finansowania i prawidłowo rozliczono zawartą umowę.

(akta kontroli str. 16-319)

W latach 2017-2020 (I półrocze) realizacja Programu „Maluch+” nie była przedmiotem kontroli zewnętrznych. Ostatnia kontrola w tym zakresie przeprowadzona została przez pracowników Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie w 2014 r. W jej wyniku pozytywnie oceniono realizację przez Miasto ww. programu.

(akta kontroli str. 18-34, 320)

Liczba dzieci uczęszczających do żłobków wynosiła w poszczególnych latach okresu objętego kontrolą od 620 do 1 024, w tym od 302 do 321 w przypadku

⁶ W każdym wniosku ujęto cztery żłobki miejskie.

żłobków miejskich⁷. Natomiast liczba dzieci uczęszczających do klubów dziecięcych wynosiła od 61 do 78.

(akta kontroli str. 15)

1.2. W grudniu 2018 r. Miasto podpisało umowę o dofinansowanie projektu „Żłobek szansą na powrót do aktywności zawodowej rodziców” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. W ramach projektu utworzono 40 miejsc w Żłobku nr 4, dostosowanych do potrzeb dzieci niepełnosprawnych. Przyznane dofinansowanie wynosiło 2 014,3 tys. zł, a Miasto zobowiązane zostało do wniesienia wkładu własnego w kwocie 106 tys. zł (5% wydatków kwalifikowalnych). Celem projektu jest wzrost aktywności zawodowej opiekunów dzieci do lat 3, zamieszkałych na terenie Miasta Olsztyna, poprzez stworzenie miejsc opieki nad tymi dziećmi. W projekcie mogą wziąć udział rodzice/opiekunowie prawni, z których przynajmniej jeden mieszka w Olsztynie oraz powraca do pracy po urlopie macierzyńskim/rodzicielskim lub jest bezrobotnym lub biernym zawodowo. W związku z tym, dzieci które biorą udział w ww. projekcie, do czasu przyjęcia do żłobka przebywały w domu pod opieką rodziców/opiekunów prawnych, i tam były objęte pomocą w zakresie swoich indywidualnych potrzeb zdrowotnych i rozwojowych. Projekt finansowany będzie do 31 sierpnia 2021 r., a okres jego trwałości zakończy się z końcem sierpnia 2023 r. Wszystkie dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności lub wymagające szczególnej opieki, których rodzice/opiekunowie prawni zostali zakwalifikowani do udziału w ww. projekcie, zostały przyjęte do Żłobka nr 4. Rozpoczęły one zajęcia w placówce od 1 września 2019 r.

(akta kontroli str. 126-131, 321-372)

Grupa docelowa Programu „Za życiem” została zdiagnozowana na podstawie wniosków złożonych, w poszczególnych latach naboru do miejskich żłobków, przez rodziców/opiekunów prawnych dzieci, którzy ubiegali się o przyjęcie dziecka do żłobków miejskich w Olsztynie. Do ww. wniosków, o ile dziecko posiadało orzeczenie o niepełnosprawności bądź zaświadczenie od lekarza o szczególnych jego potrzebach w zakresie opieki i wychowania, rodzice/opiekuni prawni dołączali takie dokumenty oraz dodatkowo przedstawiali informacje dotyczące stanu zdrowia dziecka, wskazując czy: dziecko jest zdrowe, posiada alergie, posiada orzeczenie o niepełnosprawności lub wymaga szczególnej opieki. Na podstawie danych zawartych w ww. wnioskach, Zespół Żłobków Miejskich w Olsztynie, posiadał pełną informację o stanie zdrowia dziecka oraz to, czy zaliczane jest ono do grupy docelowej Programu „Za życiem”.

W latach objętych kontrolą liczba żłobków przystosowanych do potrzeb dzieci niepełnosprawnych lub wymagających szczególnej opieki wynosiła od ośmiu do 12, w tym jeden żłobek miejski. W 2017 r. do żłobków miejskich nie uczęszczały dzieci niepełnosprawne lub wymagające szczególnej opieki. W 2018 r. z placówek tych korzystało troje, a w 2019 r. i w I półroczu 2020 r. ośmioro takich dzieci⁸.

(akta kontroli str. 15, 126-131, 373)

1.3. Zasady przyjmowania do żłobków miejskich uregulowane były w Uchwale Rady Miasta Olsztyna z 29 listopada 2017 r. w sprawie uchwalenia statutu Zespołu

⁷ W przypadku placówek niepublicznych wykazano liczbę dzieci zapisanych do żłobka, a przypadku żłobków miejskich liczbę dzieci faktycznie uczęszczających na zajęcia.

⁸ Miasto nie dysponowało danymi o licznie dzieci niepełnosprawnych lub wymagających szczególnej opieki korzystających z placówek niepublicznych.

Żłobków Miejskich w Olsztynie⁹ oraz w zarządzeniach Dyrektora Zespołu Żłobków Miejskich w Olsztynie¹⁰.

W przyjętych kryteriach oceniania wniosków o przyjęcie do żłobka „premiowano” dzieci z grupy docelowej¹¹. W pierwszej kolejności do żłobka przyjmowane miały być dzieci: 1) kontynuujące pobyt w żłobku, 2) dzieci niepełnosprawne, których niepełnosprawność została udokumentowana orzeczeniem o niepełnosprawności, co do których nie istnieją przeciwwskazania zdrowotne uniemożliwiające im korzystanie ze żłobka oraz 3) dzieci z rodzin wielodzietnych (troje i więcej). Ponadto, w okresie realizacji projektu "Żłobek szansą na powrót do aktywności zawodowej rodziców" pierwszeństwo przyjęcia do grup objętych projektem miały: 1) dzieci z niepełnosprawnościami, 2) dzieci, których przynajmniej jeden z rodziców/opiekunów prawnych ma orzeczoną niepełnosprawność, 3) dzieci z rodzin wielodzietnych (troje i więcej).

(akta kontroli str. 16-17, 374-410)

Na podstawie analizy dokumentacji dotyczącej wszystkich złożonych wniosków o przyjęcie do trzech żłobków, obejmujących opieką największą liczbę dzieci ustalono, m.in. że wszystkie dzieci z grupy docelowej, których rodzice starali się o przyjęcie do żłobka, zostały zakwalifikowane¹². I tak w:

- 2017 r. złożono łącznie 391 wniosków, żaden nie dotyczył dzieci niepełnosprawnych,
- 2018 r. złożono 422 wnioski, z czego dwa dotyczyły dzieci niepełnosprawnych. Nie odrzucono żadnego wniosku, jednakże rodzice jednego z dzieci zrezygnowali jeszcze przed oficjalnym przyjęciem do żłobka.
- 2019 r. – złożono 499 wniosków, z czego osiem dotyczyło dzieci niepełnosprawnych. Nie odrzucono żadnego wniosku, jednakże w jednym przypadku rodzice zrezygnowali we wrześniu 2019 r. z uczęszczania ich dziecka do żłobka, a w drugim przypadku – przed posiedzeniem Komisji Rekrutacyjnej rodzice dziecka zdecydowali o wyborze innej placówki, tj. Ośrodka Wsparcia dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej.
- 2020 r. (I półrocze) – złożono 370 wniosków, z czego jeden dotyczył dziecka niepełnosprawnego. Wniosek został rozpatrzony pozytywnie.

(akta kontroli str. 433-456)

1.4. Prezydent Miasta sprawował nadzór nad żłobkami miejskimi, m.in. powołując w tym celu Zespół Żłobków Miejskich. Do jego zadań należało m.in. koordynowanie bieżącej pracy żłobków wchodzących w skład Zespołu¹³, nadzór nad realizacją zadań przez nich wykonywanych, wykonywanie zadań ekonomiczno-finansowych, podejmowanie inicjatyw w zakresie poprawy ich funkcjonowania i jakości sprawowania opieki nad dziećmi w wieku do lat trzech, jak i wykonywanie innych zadań wynikających z przepisów powszechnie obowiązujących, aktów prawa miejscowego oraz zleconych przez Prezydenta. Dodatkowo, zgodnie z „Planem nadzoru nad żłobkami, klubami dziecięcymi oraz dziennymi opiekunami w zakresie

⁹ Uchwała Rady Miasta Olsztyna z dnia 29 listopada 2017 r. w sprawie uchwalenia statutu Zespołu Żłobków Miejskich w Olsztynie Nr XLII/779/17. Statut Zespołu Żłobków Miejskich zmieniony został Uchwałą Nr VI/86/19 z dnia 27 marca 2019 r. w sprawie zmiany statutu Zespołu Żłobków Miejskich w Olsztynie.

¹⁰ Zarządzenie Nr 14/2019 z dnia 23 kwietnia 2019 r. w sprawie nadania Regulaminu Organizacyjnego Zespołowi Żłobków Miejskich w Olsztynie oraz Zarządzenie nr 13/2020 z dnia 16 kwietnia 2020 r. w sprawie zmiany Regulaminu Organizacyjnego Zespołu Żłobków Miejskich w Olsztynie.

¹¹ Program „Maluch+” definiuje grupę docelową jako dzieci w wieku do ukończenia 3 roku życia (lub 4 roku życia, w przypadku gdy niemożliwe lub utrudnione jest objęcie dziecka wychowaniem przedszkolnym), w tym dzieci niepełnosprawne lub wymagające szczególnej opieki. Dzieci niepełnosprawne lub wymagające szczególnej opieki to w szczególności dzieci, które posiadają orzeczenie o niepełnosprawności lub zaświadczenie o ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu lub nieuleczalnej chorobie, które powstały w okresie prenatalnym lub w czasie porodu lub zostały zakwalifikowane przez podmiot prowadzący instytucję na podstawie zaświadczenia od lekarza specjalisty zawierającego wskazanie do objęcia szczególną opieką, jako dzieci wymagające szczególnej opieki.

¹² Brak było negatywnie rozpatrzonych wniosków.

¹³ Tj. żłobki miejskie nr 1-4.

warunków i jakości świadczonej opieki nad dziećmi do lat 3¹⁴ dokonywano okresowej kontroli warunków i jakości świadczonej opieki w ww. żłobkach.

W okresie 2017-2020 (I półrocze) Miasto sporządzało i terminowo przekazywało do Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego wymagane sprawozdania z realizacji zadania „Maluch +”, jak i sprawozdania z wykonywania zadań z zakresu opieki nad dziećmi do lat trzech.

(akta kontroli str. 15-38, 132-267, 374-432, 457-480)

1.5. W badanym okresie na terenie Miasta funkcjonował Ośrodek wsparcia dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży. W latach 2016-2018 było w nim 39 miejsc (wg stanu na 31 grudnia każdego roku przebywało w nim odpowiednio: 31, 20 i 15 osób). Od 2019 r., z uwagi na przekazanie lokalu znajdującego się przy ul. Mickiewicza 16/8¹⁵ na rzecz Centrum Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Olsztynie, liczba tych miejsc uległa zmniejszeniu do 25 (wg stanu na 31 grudnia 2019 r. przebywało w Ośrodku łącznie 20 osób, natomiast wg stanu na 30 czerwca 2020 r. – 21 osób). Dyrektor MOPS wskazała, że nie ma potrzeby zwiększania sieci domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży w ramach działania 1.4 Programu „Za życiem”. Podała, że MOPS jest w stanie zabezpieczyć takie miejsca w ww. Ośrodku jak i w Ośrodku interwencji kryzysowej dla kobiet i ich dzieci, ofiar przemocy w rodzinie bądź też Domu samotnej matki Caritas Archidiecezji Warmińskiej (na podstawie porozumienia o współpracy w celu objęcia wsparciem w formie pobytu w ww. placówkach, zawartego w kwietniu 2020 r. pomiędzy MOPS a Caritas Archidiecezji Warmińskiej). Podała również, że w latach 2016-2020 ww. ośrodek otrzymywał darowizny, dzięki którym możliwe było jego doposażenie oraz przeprowadzenie w nim niezbędnych prac remontowych. I tak w:

- a) 2016 r. – wyremontowano wózkownię przy udziale wolontariuszy CITI Bank Handlowy, w ramach współpracy z Fundacją Kronenberga, oraz zakupiono sprzęt sportowy.
- b) 2017 r.:
 - otrzymano od Aura Centrum Olsztyn darowiznę w postaci sprzętu RTV na wyposażenie pokoi mieszkańek,
 - przeprowadzono remont pokoi mieszkalnych w Ośrodku Wsparcia przy ul. Jagiełły 5/11, w tym wykonano nową instalację elektryczną, położono nowe tynki i podłogi, obniżono sufity oraz pomalowano. Odbyło się to w ramach projektu WorkCamp (praktyki studenckie i wolontariat), realizowanego przez oddział Koła Młodych Polskiego Związku Inżynierów i Techników Budownictwa w Olsztynie, działającego przy Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim.
- c) 2018 r. – otrzymano od Michelin Polska S.A. darowiznę finansową, za którą zakupiono sprzęt i wyposażenie do pokoi mieszkańek.
- d) 2019 r. otrzymano:
 - telewizory do pokoi mieszkańek – od CITI Bank Europe PLC,
 - armaturę do łazienek – od Stomil Olsztyn,
 - kwotę 4 tys. zł oraz wyposażenie do łazienki: nową kabinę prysznicową z głębokim brodzikiem i brodzik – od Michelin Polska S.A.,
 - meble kuchenne od Party Project.
- e) 2020 r. (I półrocze):
 - wymieniono kabiny prysznicowej i zakupiono wyposażenia RTV ze środków otrzymanych od Kapsch Telematic Services sp. z o.o. z Warszawy,

¹⁴ Przyjęty uchwałą nr XIX/246/16 Rady Miasta Olsztyna z dnia 27 stycznia 2016 r., zmieniony uchwałą nr XLIV/847/18 z dnia 31 stycznia 2018 r. oraz XXV/433/20 z dnia 30 września 2020 r.

¹⁵ Znajdowała się tutaj druga filia ośrodka, która ze względu na położenie (II piętro w starej kamienicy, z barierami architektonicznymi) nie znajdowała zainteresowania wśród potencjalnych mieszkańek.

- przeprowadzono remont pralni, suszarni, świetlicy (w tym wyposażenie) oraz przystosowano pomieszczenia do przyrządzania i spożywania drobnych posiłków przy udziale Renee Polska,
- zakupiono wyposażenie pokoi mieszkańek oraz pomieszczeń wspólnego użytku oraz wymieniono oświetlenia w przedpokojach ze środków z darowizny od Gemius S.A.

(akta kontroli str.481-515)

1.6. W latach 2017-2020 (I półrocze) w Urzędzie oraz w MOPS nie diagnozowano potrzeb dziewcząt z grupy docelowej wskazanej w działaniu 1.5. Programu „Za życiem”. Nie posiadano również bazy danych dotyczących liczby urodzeń dzieci przez dziewczęta w wieku do 18 lat i nie weryfikowano danych pod względem liczby osób, u których wystąpił problem niewydolności opiekuńczo-wychowawczej lub braku akceptacji przez rodziców. Jednakże w sytuacji, gdy uczennica szkoły prowadzonej przez Miasto Olsztyn zaszła w ciążę, a jednocześnie nadal kontynuowała naukę w placówce, jej sytuacja była na bieżąco monitorowana przez pedagoga szkolnego. Analizował on jej potrzeby w porozumieniu z zainteresowaną jak i jej rodzicami/opiekunami prawnymi, w tym m.in. zakresie ewentualnej pomocy w zabezpieczeniu medycznym, pomocy socjalnej, jak i mieszkaniowej. Zastępca Prezydenta Miasta wskazał, że żadna z uczennic z grupy docelowej Programu „Za życiem” nie pozostała bez pomocy szkoły, a zakres pomocy, której oczekiwały uczennice, dotyczył formy dalszej nauki, ukończenia szkoły lub indywidualnego trybu realizowania nauki.

Miasto nie zawarło z Ministerstwem Edukacji Narodowej porozumienia na realizację działania 1.5. Programu „Za życiem”. Ponadto, nie planowano i nie przeprowadzono remontów w bursach w celu dostosowania pomieszczeń dla uczennic w ciąży, jak wyjaśnił Prezydent Olsztyna, ze względu na brak potrzeb zgłaszanych w tym zakresie. Wskazał, że w przypadku, gdyby uczennica z grupy docelowej programu potrzebowała wsparcia socjalnego czy zabezpieczenia odpowiednich warunków mieszkaniowych, Miasto zaoferowałoby swoją gotowość do pomocy, gdyż dysponuje różnymi możliwościami w tym zakresie, a także prowadzi placówki organizacyjne, które zapewniają bezpośrednio pomoc dziewczętom z grupy docelowej (np. Ośrodek Wsparcia dla Matek z Małoletnimi Dziećmi i Kobiet w Cięży jak i Ośrodek Wsparcia i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną). Podał również, że w badanym okresie nie było przypadku, w którym należałoby udzielić pomocy w ww. zakresie dziewczętom z grupy docelowej programu. Podkreślił, że jedyną pomocą, o jaką zwracały się zainteresowane do dyrektorów szkół, była pomoc w ukończeniu szkoły, i taka pomoc była im zapewniona. Dodał również, że w latach 2017-2020 (I półrocze) placówki oświatowe nadzorowane przez Wydział Edukacji Urzędu Miasta Olsztyna nie zgłaszały problemu konieczności udzielania pomocy uczennicom w ciąży.

(akta kontroli str.126-131, 516-519)

1.7. Według stanu na koniec czerwca 2020 r. na terenie Olsztyna funkcjonowało 10 środowiskowych domów samopomocy (dalej: ŚDS). Liczba miejsc w tych placówkach, osób korzystających¹⁶ oraz oczekujących na skorzystanie wynosiła na koniec:

- 2017 r.: 664 miejsca ogółem, w tym 654 pobytu dziennego i 10 pobytu całonocnego, 649 osób korzystających wyłącznie z pobytu dziennego oraz 189 oczekujących na skorzystanie z tego pobytu;

¹⁶ Dot. całonocnego wykorzystania przez osoby danej liczby miejsc.

- 2018 r.: 664 miejsca ogółem, w tym 654 pobytu dziennego i 10 pobytu całodobowego, 642 osoby korzystające wyłącznie z pobytu dziennego oraz 56 oczekujących na skorzystanie z tego pobytu;
- 2019 r.: 664 miejsca ogółem, w tym 654 pobytu dziennego i 10 pobytu całodobowego, 647 osób korzystających wyłącznie z pobytu dziennego oraz 54 oczekujące na skorzystanie z tego pobytu;
- czerwca 2020 r.: 669 miejsc ogółem, w tym 659 pobytu dziennego i 10 pobytu całodobowego, 593 osoby korzystające wyłącznie z pobytu dziennego oraz 21 oczekujących na skorzystanie z tego pobytu.

We wszystkich ww. latach, nie korzystano w ogóle z całodobowych miejsc.

(akta kontroli str. 523-524)

Miasto wyłącznie w 2017 r. wystąpiło do Wojewody z wnioskiem dotyczącym utworzenia dwóch całodobowych miejsc w ŚDS. Wnioskowano o środki w kwocie 41,2 tys. zł, w tym 2,9 tys. zł na pokrycie kosztów funkcjonowania tych miejsc oraz 38,3 tys. zł na wydatki remontowe i zakup wyposażenia w związku. Wniosek ten został negatywnie rozpatrzony¹⁷. Nie wnioskowano ponownie do Wojewody w ww. zakresie, ponieważ jak wyjaśnił Zastępca Prezydenta Olsztyna, wysokość dotacji¹⁸ ustalana przez Wojewodę była wystarczająca dla zapewnienia wszystkich realizowanych w ośrodkach wsparcia usług dla podopiecznych. Natomiast obecna liczba miejsc jest wystarczająca dla zapewnienia ww. wsparcia.

W okresie objętym kontrolą, łącznie 246 uczestników miejskich ŚDS stanowiło grupę beneficjentów¹⁹ działania 3.2 Rozwój sieci ŚDS Programu „Za życiem” – wszystkie osoby miały orzeczone niepełnosprawności sprzężone (49 w 2017 r., 58 w 2018 r., 73 w 2019 r. oraz 66 w I połowie 2020 r.).

Na podstawie badania dokumentacji 20 wybranych uczestników ŚDS, korzystających ze środków w ramach ww. działania ustalono, że weryfikowano uprawnienia osób do korzystania z tych ośrodków oraz, że wszyscy byli uprawnieni do korzystania z tej formy pomocy.

W latach 2017-2020 (I półrocze), ze środków dotacji celowych na prowadzenie ośrodków wsparcia²⁰ w formie ŚDS dla osób z zaburzeniami psychicznymi, przekazywanych przez Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki w Olsztynie, w ramach Programu „Za życiem”, Miasto otrzymało łącznie 1134,4 tys. zł (97 tys. zł w 2017 r., 238,3 tys. zł w 2018 r., 389,1 tys. zł w 2019 r. oraz 410,1 tys. zł w 2020 r.), z czego wykorzystano łącznie 766,2 tys. zł (83,8 tys. zł w 2017 r., 238,3 tys. zł w 2018 r., 388,5 tys. zł w 2019 r. oraz 55,5 tys. zł w I półroczu 2020 r.).

W Urzędzie prowadzono wyodrębnioną ewidencję księgową otrzymanych dotacji, które prawidłowo wykorzystano i rozliczono. Sporządzano również i terminowo przekazywano do Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie wymagane sprawozdania z rozliczenia ww. środków. Niewykorzystane w 2017 r. środki dotacji w kwocie 13,2 tys. zł oraz w 2019 r. w kwocie 0,5 tys. zł, zostały zwrócone w terminie odpowiednio: 15 i 29 stycznia 2018 r. oraz 31 stycznia 2020 r. na rachunek Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, tj. zgodnie z przepisami art. 168 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych²¹.

¹⁷ Prezydent nie znał przyczyn negatywnego rozpatrzenia wniosku.

¹⁸ Na podstawie art. 51c ust. 2 ustawy o pomocy społecznej – pokrycie bieżących kosztów prowadzenia ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

¹⁹ Cała grupa docelowa działania została objęta tą formą pomocy.

²⁰ Środki przeznaczone były na cele dot. działalności bieżącej, Program "Za życiem", wydatki na standaryzację, plany rozwojowe oraz rozwój infrastruktury.

²¹ Dz. U. z dnia 2019 r., poz. 869, ze zm.

W badanym okresie, realizacja ww. działania była kontrolowana przez Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki²². W wyniku przeprowadzonej kontroli, nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości.

Zastępca Prezydenta wskazał, że w latach 2017-2020 (I półrocze) nie odnotowano żadnych trudności lub barier w realizacji zadania dotyczącego rozwoju sieci ŚDS w kontekście działania 3.2 Programu „Za życiem”.

(akta kontroli str. 520-1135)

1.8. W latach 2017-2020 (I półrocze) Miasto Olsztyn realizowało założenia i cele Programu „Za życiem”, określone w priorytecie IV dotyczącym Wsparcia mieszkaniowego, a w szczególności działania 4.1-4.4. Jednakże, realizacja nie odbywała się przy wsparciu finansowym Programu „Mieszkanie+”, a poprzez środki własne budżetu Miasta oraz środki finansowe pozyskane z innych źródeł (np. środki finansowe budżetu Unii Europejskiej czy Banku Gospodarstwa Krajowego). Działania te były realizowane m.in. poprzez rozpatrywanie wniosków mieszkańców Olsztyna tj. osób niepełnosprawnych lub rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym, którzy spełniali kryteria Uchwały Rady Miasta Olsztyna z dnia 28 sierpnia 2013 r., w sprawie określenia zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Olsztyn²³, kwalifikujące do zawarcia umowy najmu lokalu na czas nieoznaczony; wniosków dotyczących zamiany obecnie zajmowanego lokalu z zasobu Gminy Olsztyn, z uwagi na stan zdrowia potwierdzony orzeczeniem o całkowitym lub znacznym stopniu niepełnosprawności oraz wniosków złożonych w trybie § 6b powołanej Uchwały, tj. dotyczących wnioskodawców znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej ze względu na stan zdrowia, bądź stan zdrowia członków rodziny, którym nie przysługuje pierwszeństwo zawarcia umowy najmu lokalu.

Ponadto we wrześniu 2018 r. Wydział Inwestycji Miejskich Urzędu Miasta Olsztyna zakończył realizację zadania pod nazwą: „Adaptacja budynku przy Al. Wojska Polskiego 14 w Olsztynie w celu poprawy warunków mieszkaniowych osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym na obszarze rewitalizacji” (wartość inwestycji: 3 913 tys. zł). W wyniku modernizacji powstał budynek dwu-klatkowy z windami. W budynku oddano do użytku 28 lokali mieszkalnych o łącznej powierzchni 1 118,52 m². (po 14 mieszkań w klatce schodowej), w tym 25 lokali komunalnych i trzy socjalne. Dla potrzeb osób niepełnosprawnych dostosowano osiem lokali. Dodatkowo Olsztyńskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. w Olsztynie podejmowało działania w celu budowy nowych bloków mieszkalnych z udziałem wkładu finansowego przyszłych lokatorów oraz kredytowania zwrotnego Banku Gospodarstwa Krajowego. W ramach tych działań OTBS planuje wybudować 44 mieszkania, z których część będzie przystosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. W październiku 2020 r. OTBS uzyskał pozwolenie na budowę oraz promesę kredytową, ale realizacja inwestycji została odroczone do czasu zakończenia realizacji projektu polegającego na budowie drogi dojazdowej wraz z jej uzbrojeniem do projektowanego zespołu budynków.

W badanym okresie trwały również prace wykończeniowe w budynku wielorodzinnym przy ul. Niepodległości w Olsztynie, w którym zaadaptowane zostały mieszkania parterowe na potrzeby osób niepełnosprawnych, a z lokali tych mają korzystać w pierwszej kolejności rodziny z dziećmi, również niepełnosprawnymi, które posiadają prawo do zamieszkania w zasobie komunalnym Gminy Olsztyn. Po zakończeniu prac w obiekcie mają powstać 22 lokale jednopokojowe, 57 lokali dwupokojowych, oraz pięć trzypokojowych. Wszystkie będą mieć własną łazienkę oraz aneks kuchenny. Środki na ww. inwestycję zostały zabezpieczone częściowo w budżecie Olsztyna, a częściowo finansowanie tej inwestycji pochodzi z Banku Gospodarstwa Krajowego (5 300 tys. zł).

²² Kontrolę przeprowadzono w dniach 29 czerwca – 5 lipca 2018 r.

²³ Uchwałą Nr XLI/718/13 (Dz. Urz. Województwa Warmińsko-Mazurskiego z 2013r., poz. 2703 ze zm.).

Potrzeby grupy docelowej oraz liczba osób i rodzin, które kwalifikują się do skorzystania z działań Olsztyna, realizowanych w ramach Priorytetu IV Programu „Za życiem, określono i zdiagnozowano na podstawie liczby wniosków złożonych przez zainteresowanych w kolejnych naborach o przydział mieszkania z zasobu komunalnego Gminy Olsztyn, którym administruje Zakład Lokali i Budynków Komunalnych w Olsztynie. W latach objętych kontrolą, osoby niepełnosprawne złożyły 177 wniosków, a rodziny z niepełnosprawnym dzieckiem złożyły: 30 wniosków o najem mieszkania z zasobu komunalnego Gminy. Z tego pozytywnie rozpatrzono 40 wniosków osób niepełnosprawnych i 12 wniosków rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi.

(akta kontroli str.126-131, 1123-1155)

1.9. W ramach działania 4.5. Programu „Za życiem” oraz zgodnie z wymogami art. 21 ust. 3 pkt 6a ustawy o ochronie praw lokatorów²⁴, Rada Miasta Olsztyna 24 kwietnia 2019 r.²⁵ zmieniła zasady wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy. Do dotychczas obowiązującej uchwały dodano m.in. rozdział 6a „Warunki jakie musi spełniać lokal wskazywany dla osób niepełnosprawnych, z uwzględnieniem rzeczywistych potrzeb, wynikających z rodzaju niepełnosprawności”. Określono m.in., że w przypadku osób z niepełnosprawnością:

- narządu ruchu, poruszających się na wózkach inwalidzkich, m.in. wskazany lokal usytuowany będzie w budynku bez barier architektonicznych, przystosowanym do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- narządu ruchu nieporuszających się na wózkach inwalidzkich, m.in. wskazany lokal usytuowany będzie na najniższej kondygnacji budynku lub będzie usytuowany w budynku wyposażonym w dźwig osobowy,
- narządu wzroku, wskazany lokal wyposażony będzie m.in. w instalację wejściowej sygnalizacji dzwonekowej,
- narządu słuchu, wskazany lokal wyposażony będzie m.in. w sygnalizację alarmowo-przyzywową.

Ponadto ustalono, że w przypadku innego rodzaju niepełnosprawności, wskazany lokal uwzględniać będzie indywidualne potrzeby osoby niepełnosprawnej, określone w uzgodnieniu z tą osobą. W przypadku zaś osób wymagających stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innych osób, w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji potwierdzoną orzeczeniem odpowiedniego organu²⁶, wskazany lokal uwzględniać będzie powierzchnię wynikającą z potrzeby zamieszkiwania z osobami sprawującymi nad nimi opiekę.

W okresie objętym kontrolą do Urzędu Miasta wpłynęło łącznie 207 wniosków²⁷ w sprawie najmu mieszkań z mieszkaniowego zasobu Miasta Olsztyn, z czego 177 od osób niepełnosprawnych²⁸ oraz 30 od rodzin wychowujących dziecko niepełnosprawne²⁹. Po przeprowadzeniu 52 (25,1%) postępowań wydano decyzje zgodne z wnioskiem strony, z czego 40 decyzji dotyczyło osób niepełnosprawnych³⁰, a 12 – rodzin z niepełnosprawnym dzieckiem³¹. W pozostałych 155 (74,9%) przypadkach wydano decyzje odmowne.

²⁴ Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 611).

²⁵ Uchwała Rady Miasta Olsztyna z dnia 24 kwietnia 2019 r. Nr VIII/112/19 zmieniająca uchwałę w sprawie określenia zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Olsztyn. Uchwała ta nie była przedmiotem rozstrzygnięcia nadzorczego Wojewody Warmińsko-Mazurskiego.

²⁶ Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 875).

²⁷ 207 wniosków, w tym 56 w 2017 r., 80 w 2018 r., 68 w 2019 r. oraz trzy w I półroczu 2020 r.

²⁸ 177 wniosków, w tym 48 w 2017 r., 66 w 2018 r., 61 w 2019 r. oraz dwa w I półroczu 2020 r.

²⁹ 30 wniosków, w tym osiem w 2017 r., 14 w 2018 r., siedem w 2019 r. oraz jeden wniosek w I półroczu 2020 r.

³⁰ 40 decyzji, w tym 14 w 2017 r., 13 w 2018 r., 11 w 2019 r. oraz dwie w I półroczu 2020 r.

Na podstawie badania dokumentacji dotyczącej 20 wniosków złożonych przez osoby niepełnosprawne lub rodziny z dzieckiem niepełnosprawnym, po rozpatrzeniu których nie przyznano lokalu mieszkalnego z zasobu Miasta, ustalono że postępowania w tych sprawach przeprowadzono prawidłowo³².

Prezydent Olsztyna wskazał, że w okresie objętym kontrolą badanie rzeczywistych potrzeb osób, wynikających z rodzaju niepełnosprawności rozpoznawano przede wszystkim w trakcie wizyt domowych, a także podczas pracy realizowanej w formie wsparcia przez asystentów-koordynatorów, polegającej na prowadzeniu wywiadów środowiskowych, sporządzaniu pism popierających (rekomendacji) wniosków o poprawę warunków mieszkaniowych lub o przydział mieszkania.

(akta kontroli str. 1137-1155)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność jednostki w badanym zakresie.

W okresie objętym kontrolą Miasto prawidłowo realizowało zadania związane z tworzeniem warunków pobytowych i mieszkaniowych, m.in. poprzez właściwą realizację Programu „Maluch+”, jak i działania związane z funkcjonowaniem sieci ŚDS. Miasto podejmowało działania celem poszerzenia posiadanej bazy mieszkaniowej do wykorzystania m.in. przez uprawnione osoby niepełnosprawne i były one zbieżne z zapisami działań 4.1-4.4. Jednakże ich realizacja nie odbywała się przy wsparciu finansowym z Programu „Mieszkanie+”, a ze środków własnych z budżetu Miasta oraz ze środków pozyskanych z innych źródeł. Z uwagi na brak zgłaszanych potrzeb w zakresie zapewnienia zabezpieczenia odpowiednich warunków mieszkaniowych uczennicom w ciąży (działanie 1.5.), Miasto nie zabezpieczyło takiego pomieszczenia w bursach lub internatach, w formie np. odrębnego pokoju (jak wskazywały założenia ww. programu). Realizowano jednak inne założenia ww. działania, mające na celu umożliwienie takiej uczennicy kontynuowanie nauki (pomoc w zabezpieczeniu medycznym, pomoc socjalna). Zapewniono także gotowość do pomocy m.in. poprzez możliwość umieszczenia takiej osoby w innych placówkach organizacyjnych tj. Ośrodek Wsparcia dla Matek z Małoletnimi Dziećmi i Kobiet w Cięży czy Ośrodek Wsparcia i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną.

2. Wspieranie zatrudnienia osób niepełnosprawnych, ich opiekunów, członków rodzin opiekujących się osobą niepełnosprawną oraz aktywizowanie osób bezrobotnych celem wsparcia opiekunów osób niepełnosprawnych w realizacji codziennych obowiązków domowych

Opis stanu
faktycznego

2.1. W okresie objętym kontrolą Miejski Urząd Pracy w Olsztynie (dalej: MUP) rozpowszechniał rozwiązania przyjęte w działaniu 3.3. programu „Za życiem” oraz dokonał aktualizacji regulaminów obowiązujących przy ubieganiu się o szczególne formy pomocy, jednak w urzędzie tym nie zarejestrowały się osoby będące rodzicami lub opiekunami osób niepełnosprawnych oraz osoby, które opuściły warsztaty terapii zajęciowej (dalej: WTZ).

³¹ 12 decyzji, w tym dwie w 2017 r., osiem w 2018 r. oraz dwie w 2019 r.

³² W 10 przypadkach odrzucono z powodu niespełniania kryteriów Uchwały nr XLI/718/13 Rady Miasta Olsztyna z dnia 28 sierpnia 2013 r. w sprawie określenia zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy (np. brak dokumentów potwierdzających zamieszkiwanie na terenie Miasta Olsztyna bądź niezamieszkiwanie na terenie Miasta Olsztyna, dochód gospodarstwa domowego przekraczał kryterium uzasadniające oddanie w najem lokalu na czas nieoznaczony bądź wnioskodawca posiadał tytuł prawny do innego lokalu mieszkalnego), w pozostałych 10 – Społeczna Komisja ds. Mieszkań Komunalnych nie umieściła wnioskodawcy na liście uprawnionych do wynajęcia lokalu na czas nieoznaczony.

W latach 2017-2020 (I półrocze) WTZ³³ prowadzone były na zlecenie Miasta przez organizacje pozarządowe, tj. Stowarzyszenie „Wyjątkowe Serce” oraz Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną. Jak wskazał Prezydent Olsztyna, wprawdzie umowy z ww. stowarzyszeniami nie określały konieczności monitorowania losów uczestników rezygnujących (opuszczających) WTZ, niemniej utrzymywały one z takimi osobami kontakt (np. telefoniczny). I tak, z informacji udzielonych przez kierownika WTZ prowadzonych przez pierwsze z ww. stowarzyszeń wynikało, że w latach 2017-2020 warsztaty opuściło dwóch uczestników, którzy znaleźli zatrudnienie na otwartym rynku pracy i w zakładzie pracy chronionej. Nie korzystali oni z rehabilitacji w klubie rehabilitacji. W przypadku uczestników WTZ prowadzonych przez drugie stowarzyszenie, w okresie objętym kontrolą żaden z uczestników nie opuścił warsztatów z powodu znalezienia zatrudnienia na otwartym rynku pracy, w zakładzie pracy chronionej lub zakładzie aktywności zawodowej.

W okresie objętym kontrolą, w WTZ prowadzonych na zlecenie Miasta, nie utworzono klubów rehabilitacji, ponieważ jak wyjaśnił Zastępca Prezydenta dwie osoby, które opuściły warsztaty w tym okresie, nie potrzebowały takiego wsparcia i nie zgłaszały potrzeb w tym zakresie. Zastępca Prezydenta wskazał, że trudnością w realizacji działania 3.3 Programu „Za życiem” była przede wszystkim sytuacja, kiedy niewielka liczba uczestników placówki opuszcza warsztaty, aby podjąć zatrudnienie na otwartym rynku pracy. Dodał również, że nie zawsze osoby opuszczające WTZ chcą dalej korzystać z oferty (np. rehabilitacyjnej) zapewnianej przez WTZ i nie utrzymują kontaktów z pracownikami placówki. Wskazał, że w takiej sytuacji gminy mają ograniczoną możliwość realizacji zadania 3.3 ww. programu.

(akta kontroli str. 126-131, 1156-1178)

2.2. W okresie objętym kontrolą Urząd, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Miejski Urząd Pracy rozpowszechniały informacje o możliwości wsparcia rodziców i opiekunów osób niepełnosprawnych w realizacji codziennych obowiązków, w ramach prac społecznie użytecznych (działanie 3.4. programu „Za życiem”), zaktualizowały również formularze wymagane przy ubieganiu się o tego rodzaju wsparcie. Ponadto, do wniosków o organizację prac społecznie użytecznych dodano załącznik, w którym przedstawiono informację na temat zapotrzebowania wśród rodzin na tzw. „Pomoc w domu”.

Miejski Urząd Pracy oraz MOPS nie podejmowały działań realizujących wsparcie w zakresie prac społecznie użytecznych, ponieważ osoby korzystające z pomocy społecznej nie zgłaszały potrzeby wsparcia w takim zakresie.

(akta kontroli str. 1156-1178)

2.3. W okresie objętym kontrolą Urząd, Centrum Integracji Społecznej w Olsztynie³⁴, MOPS oraz MUP rozpowszechniały informacje o możliwości realizacji działania 6.2 (Spółdzielczość socjalna na rzecz opiekunów osób z niepełnosprawnością oraz ich rodzin). Do instytucji tych nie wpłynęły jednak wnioski o zorganizowanie lub dofinansowanie podjęcia działalności w ramach spółdzielni socjalnej. Ponadto w MUP nie rejestrowały się osoby będące rodzicami lub opiekunami osób niepełnosprawnych, które mogłyby otworzyć działalność na zasadach określonych dla spółdzielni socjalnych. Również MOPS nie podejmował działań oraz nie skierował żadnej osoby w celu uczestnictwa w działaniach dotyczących spółdzielczości socjalnej na rzecz osób z niepełnosprawnością oraz ich rodzin z powodu braku zainteresowania. Uczestnicy

³³ WTZ prowadzone były przy ul. Bałtyckiej 45 oraz ul. Traktorowej 35.

³⁴ Jednostka organizacyjna samorządu terytorialnego funkcjonująca w formie samorządowego zakładu budżetowego, utworzona uchwałą Rady Miasta Olsztyn nr LXVI/761/10 z dnia 29 września 2010 r. Przedmiotem jej działania jest organizowanie zatrudnienia socjalnego i związanej z nim reintegracji zawodowej i społecznej osób podlegających wykluczeniu społecznemu.

zajęć reintegracji zawodowej i społecznej prowadzonych przez Centrum Integracji Społecznej byli informowani o możliwości tworzenia i prowadzenia spółdzielni socjalnych³⁵, jednak nie podjęli inicjatywy w celu założenia takiej spółdzielni.

(akta kontroli str. 1156-1168)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność jednostki w badanym zakresie.

W latach objętych kontrolą Miasto, pomimo braku osób chętnych do wzięcia udziału w działaniu 3.3., 3.4. i 6.2. Programu „Za życiem”, podejmowało działania w zakresie wspierania zatrudnienia osób niepełnosprawnych, ich opiekunów, członków rodzin opiekujących się osobą niepełnosprawną oraz aktywizowania osób bezrobotnych. Podejmowano także działania celem wsparcia opiekunów osób niepełnosprawnych w realizacji codziennych obowiązków domowych. m.in. poprzez rozpowszechnianie informacji o takiej możliwości jak i dokonując stosownych aktualizacji zapisów regulaminów bądź wymaganych formularzy.

IV. Wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Olsztynie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Olsztyn, 11 lutego 2021 r.

Kontroler
Edyta Piskorz-Zabujść
Specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Olsztynie
Dyrektor
Piotr Górny

.....
podpis

.....
podpis

³⁵ Uczestnicy zajęć prowadzonych w Centrum Integracji Społecznej m.in. tworzyli przykładowe biznesplany i zapoznawali się z przepisami, które należy stosować przy zakładaniu spółdzielni socjalnych, otrzymywali informacje gdzie należy zgłosić się w celu założenia takiej spółdzielni i jak uzyskać wsparcie finansowe na ten cel.